

הכונס פרק ששי בבא קמא

סב.

עין משפט נר מצוה

כא מ"י פ"ד מהל' נ"מ
הל' יא סגנו עשין סט
טו"ש"ע ח"מ ס' מ"ח ספ"י
ד:
כא ב מ"י שם טו"ש"ע שם
ספ"י טו:
כא ב ג ד טו"ש"ע ח"מ ס' ס'
ר"א ספ"י ד:
כא ה מ"י פ"ד מהל' ס'
נ"מ הל' יא פ"ד
מהל' חובל ומזיק הלכה ה'
סגנו עשין סט וס' ע
טו"ש"ע ח"מ ס' מ"ח ספ"י
יג וס' ט ספ"י ז וס' שפ"ס
ספ"י א:
ע ו מ"י פ"ד מהל' חובל
ומזיק הל' ז סגנו עשין
ע טו"ש"ע ח"מ ס' שפ"ס
ספ"י א:
עא ז מ"י שם פ"ח הל' ז
סגנו עשין ז וס' אלפס
מקומות ודור ס' י"י דף
מנח:
עב ח ט ס' מ"י שם פ"ז
הל' יא סגנו עשין
טו"ש"ע ח"מ ס' ס'
עב ל מ"י פ"ד מהל' עדות
הל' ד וס' מהל' ס'
מ"י ס' סגנו לאון
מ"י טו"ש"ע ח"מ ס' ל
ספ"י יג וס' דה ספ"י ח:
עד מ מ"י פ"ד מהל' גזילה
הלכה ג סגנו
לאון קפ"ט טו"ש"ע ח"מ ס' ס'
שם ספ"י ז:
עב ח מ"י פ"ד מהל' עדות
מכירה הלכה א סגנו
עשין ז סגנו טו"ש"ע ח"מ ס' ס'
דה ספ"י א:
עו ס מ"י פ"ד מהל' עדות
הלכה ד סגנו לאון ר"ע
טו"ש"ע ח"מ ס' ל ספ"י
יג:

גליון הש"ס

גמ' עשו תקנת גזול
במסורה עין לעיל דף נד
ע"א מוס' ד"ה חמור.
ולקמן ע"ב מוס' ד"ה ילאו
שטרות:

מוסף רש"י

תלמוד ודבין. מן שטלו
אוחיו או עשו לו יסורין עד
שמכר וקיעל הדמים ואמר
רוצה אני, וזבניה וזבני.
ולא יוכל לחזור בו (ורשב"א
ב"ב מה).

במה דברים אמורים במדליק בתוך שלו והלכה בתוך שלו
ש"ה חבור אב"ה במדליק בתוך שלו חבירו משלם כל מה
שבתוכו. כלומר דבר שדרכו כגון מורגים וכלי צדק אבל ארנקי
גגדים לא מחייבי רבנן אע"פ שדקדקו וכלל הני דלעיל שיהא
משלם כל מה שצרכו לרבנן כמו
לר' יהודה הני מילי היכא דקמינ דקמינ
ומודים או היכא דקמינ דברי הכל
אבל הכלל צמא דברים אמורים קמינ
ורבנן מילתייהו מפרשי ולא אמילתא
דרכי יהודה קיימי:

שאנינו משלם אלא דמי שעורים.
צמליק בתוך שלו איירי
דאי צמליק בתוך שלו חבירו שעורים
והגדיש חטין למה לא ישלם חטין
כיון דחזי להו וצמליק דמדי להו נמי
לנותן דינר זהב לשה ופשהה צו
משמע דהיינו מדליק בתוך שלו והלכה
בתוך של חבירו:

לרבי יהודה דמחייב על נזקי טמון
באש בו. לרבנן נמי הוה
מזי למימר דעשו תקנה בצירה בכל
דבר וגגדיש צמורין אלא רבנא
אשמועי' דלרבי יהודה אפי' ארנקי
גגדיש עשו תקנת גזול:

עשו תקנת גזול במסור או לא.
כתב רב אלפס כגון שיש
עדים שמסרו ואינן ממנו ואין יודעין
כמה יתקן וכל תיקן דממונא לקולא
וצסס רב האי גאון כתב שישמע
ויטול מחלה שכל תיקן דממונא
חולקין ואין נראה לר"י לחייב כלל
משום תיקן ור"מ מפרש דהך צעיא
כשהמסר מחמיס את הנמסר דומיא
דגזול שצדעות גזולן מחמיסו אבל
אם המסר עצמו אינו יודע כמה
ישמע נמסר כמה הפסיד ויטול ולר"י
נראה דהך צעיא אפילו אין המוסר
יודע דומיא דתקנת גזול כשאו שאל
המזכיר יודע כמה הפסיד הניק
דמזכיר ליה צמסור אי עשו תקנתא
או לא:

מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא
או לא. אפילו יש עדים שהיה
צו מרגניתא מצעיא ליה דשמא לא
אצעי ליה לאסוקי אדעתיה להאי
ולא אמרינן מאי הוה ליה גביה
דאוקיה כיון דלא רגילי אינשי
לאנחו כלל ולא דמי לדינר זהב דלעיל
דאצעי לה לאסוקי אדעתא טפי
דפעמים שאומר כן דירא שסם
היתה יודעת שהוא של זהב לא היתה
גזול

ויהא נאמן לומר שהיה צו מרגניתא דא"כ מה היה אומר לרב אשי לאו היינו מתני' מה ענין זה למשנתנו:
מה בין גזול לחספס. כלשנא דקרא אין חילוק ביניהם והכל קצבי מה בין גזול דרבנן לחספס דרבנן דתניא בפ' זה בזור (סנהדרין דף כה) הוסיפו עליהם הגזלנים והחמסנים ומפרש גזול לא יהיה דמי וצמליא חרש שוטה וקטן כדמוקי ליה הם דאין פסול מן התורה
אלא משום דרכי שלום: **חמסן** יהיה דמי. וכשלא אמר רואה אני דמפרש אבל מן התורה אינו פסול אלא היכא דלא יהיה דמי
אלא היכא דיהיה דמי כשר אע"ג דלא אמר רואה אני אע"פ שעובר על דלא דלא תחמוד הא אמרי' צפרק שנים אוחזין (ב"מ דף ה:) וס' דלא
ד"ה גלה) לא תחמוד לאינשי צלל דמי משמע להו והוא דקוף מכלתין (דף קטו). דמיתני מחסם בני יהודה דלפילו היכא דיהיה דמי הוה רואה
נוטל נשמתו לאו דרשה גמורה היא אלא אסמכתא צעלמא דקרא היינו גזול דלא יהיה דמי וא"ת כיון דחמסן דיהיה דמי פסול
מדרכנן א"כ כי אמרי' צפ' שנים אוחזין (ב"מ דף ה:) וס' ד"ה גלה) אלא הא דאמר רב הונא משביעים אותו שצוה שאינה צדושתו נימא מיגו
דחשיד כו' ומשני מורה ואומר דמי קהיצנא מ"מ מה תירץ צדק אס הוא מעבד הפקדון צידו ורואה ליפטר דמים צעל כרחו של
צעלים היי הוא חמסן ופסול לשבועה מדרכנן ואכתי נימא מיגו דחשיד כו' ו"ל דמי"מ בגזולן דלורייא אין להוכיח שלא יהא חשוד
אשבועתו ועוד דחמסן דרבנן כשר הוא ואינו פסול עד שיכריחו עליו כדאמר בפ' זה בזור (סנהדרין דף כו:) ואפילו אס הוא ידוע שנעשה
חמסן צענין זה שמה לא ראו חמסנים לפסולו צדק וגם לא להכריז אלא דוקא כי שקיל וחסוף צדוע צעל כרחייהו דצעלים והמקשה
דקא פריך נימא מיגו דחשיד כו' אע"ג דלא ודאי קים לן דגזול דרבנן צענין דמי הכרה ואינו נפסל עד אחר הכרה כל דמי עיקר לא הוצא
דברי רב הונא אלא משום דמקשה והא קעבר צלל תחמוד א"כ הכי מקשה כיון שפטר עצמו צמא נגנזו או נאצדו ואינו
משלם דמים אלא לפי שאינו רואה ליפטר ואם היה פוטרו מן השבועה לא היה משלם כלום א"כ נימא מיגו כו' ומשני מורה
ואומר כו' וגם אס היה פוטרו מן השבועה שמה כמו כן היה משלם דמים לפי שמעבד הפקדון צידו ולהכי לא חשיד אממונא:
פסולה

הא דאמר רב הונא תלמוד ודבין וזבניה וזבני. לא קשיא הא דאמר רבא אבי הא

ד"ה משלם מה שצמנו. רבא מתרן לה לטעמיה כללים שדרכן
להטמין בגדיש: אלא דמי גדיש. אס הצעירו צעל השדה דלא
קביל עליה אלא נטירותא דגדיש: חטין וחטין צשעורים. אע"פ
שנותן לו רשות לטמין אינו משלם
רואיני אלא שעורין דלמיר ליה לא

כזן כל כך: מאי הוה ליה גדיש
דאוקיה. צדים ששרפתו או שהשלכמו
ליס. ולא דמי למשאל מקום לחצירו
להגדיש שעורין והגדיש חטין דלמירן
לעיל אינו משלם אלא דמי שעורין
דמזכיר לא מוזק צדים הוא אלא
פושע דכתיב: כי תלא אש מענמה
מפי המורה: פשעס צו. לא שמרנו
כדרך השומרים ואזכר: [נדרנא]
מפנינו לה. משמיה דרבא אמריתו
לה: **שעורין וחטין חטין.** ונתן לו
רשות להגדיש שעורין ולא חטין: **שמעית**
מילתא לר' יהודה. אליבא דר' יהודה
דמנתי: **עשו תקנת גזול כשאו.** כי
היה דמקנו רבנן לנגול ליפטר כמה
גזול ויטול דתנן צמסכת שצדעות
(דף מד:) אלו נשצעין ונטולין השכיר
והגזול כך תקנו כשאו שישצע מה
הטמין ויטול: **אליבא דמ"ד לא**
דיינינן דינא דגרמי. צפרק הגזול
ומאכל (לקמן דף קצ:) **בכספתא.** ארגו
שמנחין צו כספס: **אמיה.** עשיר
שאומדין אותו לכלי כסף:
מתני'

היא אמר שמואל ולא ידע אבא מאי שמיע ליה לר' יהודה דמחייב על נזקי
טמון באש יעשו תקנת גזול באשו בעי אמימר עשו תקנת גזול במסור או לא
אליבא דמ"ד לא דיינינן דינא דגרמי לא תבעי לך דמסירות נמי לא דיינינן
אלא כי תבעי לך אליבא דמ"ד דיינינן דינא דגרמי * עשו תקנת גזול במסור
דמשבת ושקיל או לא יתיקו ההוא גברא דרבטש בכספתא דחבריה שדייה
בנהרא אתא מריה ואמר הכי והכי הוה לי בגוה יתיב רב אשי וקא מעיין
ביה כי האי גזונא מאי א"ל רבינא לרב אחא בריה דרבא ואמרי לה רב אחא
בריה דרבא לרב אשי לאו היינו מתניתין דתנן ומודים חכמים לר' יהודה
במדליק את הבירה שמשלם כל מה שבתוכו שכן דרך בני אדם להניח
בתים אמר ליה *אי דקא טעין וזוי הכא נמי הכא * (במאי עסקינן) דקא
טעין מרגניתא מאי מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא או לא יתיקו * א"ל
רב יימר לרב אשי טעין כסא דכספא בבירה מאי אמר ליה *חזינא אי
אינשי אמיר הוא דאית ליה כסא דכספא אי נמי אינשי מהימנא הוא
דמפקדי אינשי גביה משבת ושקיל ואי לא לאו כל כמיניה א"ל רב אדא
בריה דרב אדא לרב אשי מה בין גזול לחמסן א"ל *חמסן יהיה דמי *גזולן לא
יהיה דמי א"ל אי יהיה דמי חמסן קרית ליה *והאמר רב הונא *תלודה וזבין
זבניה וזבני לא קשיא הא דאמר רוצה אני הא *דלא אמר רוצה אני:

שומרתו ולא דמי נמי לארנקי צגדיש דרגילין טפי דמנחי מרגניתא בכספתא ואין לפרש דלענין שצוה מצעיא ליה אי עשו תקנת גזול
ויהא נאמן לומר שהיה צו מרגניתא דא"כ מה היה אומר לרב אשי לאו היינו מתני' מה ענין זה למשנתנו:

מה בין גזול לחספס. כלשנא דקרא אין חילוק ביניהם והכל קצבי מה בין גזול דרבנן לחספס דרבנן דתניא בפ' זה בזור (סנהדרין דף כה) הוסיפו עליהם הגזלנים והחמסנים ומפרש גזול לא יהיה דמי וצמליא חרש שוטה וקטן כדמוקי ליה הם דאין פסול מן התורה
אלא משום דרכי שלום: **חמסן** יהיה דמי. וכשלא אמר רואה אני דמפרש אבל מן התורה אינו פסול אלא היכא דלא יהיה דמי
אלא היכא דיהיה דמי כשר אע"ג דלא אמר רואה אני אע"פ שעובר על דלא דלא תחמוד הא אמרי' צפרק שנים אוחזין (ב"מ דף ה:) וס' דלא
ד"ה גלה) לא תחמוד לאינשי צלל דמי משמע להו והוא דקוף מכלתין (דף קטו). דמיתני מחסם בני יהודה דלפילו היכא דיהיה דמי הוה רואה
נוטל נשמתו לאו דרשה גמורה היא אלא אסמכתא צעלמא דקרא היינו גזול דלא יהיה דמי וא"ת כיון דחמסן דיהיה דמי פסול
מדרכנן א"כ כי אמרי' צפ' שנים אוחזין (ב"מ דף ה:) וס' ד"ה גלה) אלא הא דאמר רב הונא משביעים אותו שצוה שאינה צדושתו נימא מיגו
דחשיד כו' ומשני מורה ואומר דמי קהיצנא מ"מ מה תירץ צדק אס הוא מעבד הפקדון צידו ורואה ליפטר דמים צעל כרחו של
צעלים היי הוא חמסן ופסול לשבועה מדרכנן ואכתי נימא מיגו דחשיד כו' ו"ל דמי"מ בגזולן דלורייא אין להוכיח שלא יהא חשוד
אשבועתו ועוד דחמסן דרבנן כשר הוא ואינו פסול עד שיכריחו עליו כדאמר בפ' זה בזור (סנהדרין דף כו:) ואפילו אס הוא ידוע שנעשה
חמסן צענין זה שמה לא ראו חמסנים לפסולו צדק וגם לא להכריז אלא דוקא כי שקיל וחסוף צדוע צעל כרחייהו דצעלים והמקשה
דקא פריך נימא מיגו דחשיד כו' אע"ג דלא ודאי קים לן דגזול דרבנן צענין דמי הכרה ואינו נפסל עד אחר הכרה כל דמי עיקר לא הוצא
דברי רב הונא אלא משום דמקשה והא קעבר צלל תחמוד א"כ הכי מקשה כיון שפטר עצמו צמא נגנזו או נאצדו ואינו
משלם דמים אלא לפי שאינו רואה ליפטר ואם היה פוטרו מן השבועה לא היה משלם כלום א"כ נימא מיגו כו' ומשני מורה
ואומר כו' וגם אס היה פוטרו מן השבועה שמה כמו כן היה משלם דמים לפי שמעבד הפקדון צידו ולהכי לא חשיד אממונא:
פסולה

הא דאמר רב הונא תלמוד ודבין וזבניה וזבני. לא קשיא הא דאמר רבא אבי הא

(א) רש"י מ"ז וז' רש"י
דל"ל למוחקו ומש"ה מוס'
לעיל ד"ה פלוג' (א) רש"י
מ"ז, א שצדעות מו:
ז' צ"ב מו: (א) [שמות כב:]
(ו) ג' רש"י לר' כהנא
דלעיל.

רבינו חננאל

בעי אמימר אליבא דמאן
דאמ' דיינינן דינא
דמסורות עשו תקנת גזול
במסור ומשבת הנמסר
ושקיל, אי לא, ונלחיה
ברוקי. וקיימין לן כל תיקין
דממונא לקיאל ולא
משבתע ולא שקיל ולא
מירי. ורואינו שפסק רבינו
הגאון בספר שבועות
נשבע כמה נענש ונטול מן
המסור חצי מה שנשבע,
דקימא לן ממוק המוטל
בספק חולקין, ותיקין
דממונא ספק הוא, ובהריא
אמרינן המסור הוא מכור
אבות נזיקים ולא קנסא
הוא אלא ממונא הוא,
והוא מפורש בחולת
המסכת, ולא עוד אלא
דחזינן סוגיא דמשעתא
במסקנא עשו תקנת גזול
במספיד ממוק חבירו
בדים, ונשבע ושקיל
הוא גברא דרבטש
בכספתא דחבריה וכו'.
בש"ס פ"י בעישה שהיה
רביס ברבא. בכספתא,
פ"י ארגו שמשמין שם
הכספין, א"ל רב יימר לרב
אשי טענן כסא דכספא
בבירה מאי אמר ליה
חזינא אי אינשי אמיר הוא
וכו'. פ"ד זצ"ל שמה
מינה עשו תקנת גזול
במספיד ממוק חבירו
בדים. וירושלמי. חד בר
נש אפקיד בחריה חבירה
חד שק צדור ואירעו אונס.
הדין הוה אמר סיגין הוה
מלא ואירעו הוה אמר
מטכסין הוה מלא. אתא
עובדא קומיה דרב ואמר
הרי זה נשבע ונטול. ר'
יוחנן בעי מהו שיטעננו
בדים שאינן ראויין לה.
נשמעיה מן הרא אריסה
דבר וזוא אפקיד בבי חד
בר נש ליטרא דדחבא,
מית בר וזוא ומית אריסה
דבר וזוא. אתא עובדא
קומיה ר' ישמעאל בר'
יוסי אמר מאן לא ידע דכל
מה דאית ליה לאריסה
דבר וזוא. דבר וזוא הוא,
דיתחבוק לבניו דבר וזוא.
הוה ליה לבר וזוא בן
רב[נן] ובין (ו) [ד]יקין
אמר רב[נן] ורב[נן]
פלגיא (ומאן) [וכן]
דדקאין רבן יסכר פלגא.
(דמיר) [דמיר] ר' ישמעאל
בר' יוסי. אתא עובדא
קומיה ר' חייא אמר אי
מאן מן הדא ליתא את
שמע מינה כלום. ויתחבוק
לבניו דאריסה. אמר ליה
מירא דפקדונא כבר יחבית
פלגא. אמר ליה מה שנתת
על פי ב"ד נתת, ומה
שנתת נתת על פי ב"ד
אתא נתן. מהו דיימורין
בנווי דאריסה לבנויה
דבר וזוא הוה לן מאן
דנסיביתון. יכילוק לימיר
להן מה שנשבע על פי
ב"ד נעשה. מהו דיימורין
דקיקא לרב[נן] וביא נתלוק
עמבון. יכילוק לימיר להו
מציאה מצאנו. אמר ר'
יצחק לית בין דקיקא
לרבביא אלא כמי שניקן
להם במתנה. א"ל רב אדא